

*Буданова Маріанна,
старший викладач кафедри юридичної психології,
Національна академія внутрішніх справ*

ВПЛИВ УМОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСОБИСТІТЬ ПРАЦІВНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Працівники Національної поліції України з перших хвилин повномасштабного вторгнення військ російської федерації стали на захист нашої держави та її громадян. Зазначене відбувалося на основі загальної спрямованості особистості поліцейських і сталої сформованої професійної мотивації. Екстремальні та кризові умови початку воєнних дій зумовили вияв найкращих особистісних особливостей представників сектору безпеки й оборони України. Водночас воєнні дії чинять об'єктивний негативний вплив на життєдіяльність і професійний простір будь-якої людини, зокрема правоохоронця, що відображається в змінах його особистісних рис і властивостей, звичних форм та способів поведінки, іманентних модусах соціальної взаємодії та стосунків [1].

Актуальною є проблема впливу несприятливих умов сучасного життя на людину, зокрема в умовах війни, виступає для предметного поля психологічного знання нагальним викликом – відповідь на яке знаходиться в просторі гіпотез, авторських роздумів та інтуїтивно сформованих реакцій фахівців на актуальну ситуацію континуума індивідуального життя конкретної людини.

Дослідженням даної проблематики займались низка українських вчених, зокрема: В. Андросюка, В. Барка, Ю. Бойко-Бузиль, Є. Варбан, М. Галич, О. Евдокимової, Л. Казміренко, О. Кудерміної, С. Ларіонова, В. Медведєва, І. Охріменка.

Умови професійної діяльності, під час дії воєнного стану, характеризуються підвищеним рівнем небезпеки, екстримальності, відповідальності при прийнятті рішень. Непередбачувість розвитку подій при виконанні службових завдань та завдань, пов'язаних із забезпеченням безпеки громадян, формують у працівників поліції особливі реакції, що безпосередньо впливають на психоемоційний стан та загальний рівень функціонування особистості працівника НПУ. Психоемоційне навантаження, з яким стикаються поліцейські, часто призводить до розвитку таких станів, як ажитація, хронічна втома, емоційне вигорання.

Водночас, підвищена відповідальність і необхідність взаємодії з різними соціальними групами в умовах воєнного періоду сприяють формуванню у

працівників поліції стійкості, витривалості та високої мотивації до захисту суспільства, які в свою чергу можливі за наявності адаптаційних резервів психіки.

Збільшення психоемоційного навантаження на нервову систему людини відповідно до індивідуальних особливостей психіки та типу вищої нервової діяльності вимагає від особистості здатності адаптуватись до швидкозмінюваних умов сучасності. На думку Ж. Піаже, адаптація – це здатність особистості впоратись із складнощами певної ситуації. Вона відбувається за допомогою видів діяльності, які взаємодіють та взаємодоповнюють один одного: асиміляції та акомодатії. Вони сприяють когнітивному розвитку. І кінцевим результатом цього процесу є стан рівноваги між оточенням та когнітивними структурами особистості. Вчений Г. Балл вважає, що адаптація – це тенденція «до встановлення рівноваги між індивідом і середовищем за умови, що індивід (як активна підсистема) не руйнується і, більше того, підтримуються визначені параметри його функціонування» [2].

У психологічній науці предметом вивчення є психологічна адаптація (психічна адаптація, адаптація особистості), яка трактується як зміна, перебудова психіки індивіда під впливом об'єктивних чинників середовища. Під психологічною адаптацією розуміють зміну форми або змісту психічних реакцій зі зміною енергетичних, динамічних та інформаційних характеристик зовнішніх або внутрішніх подразників психіки. Проблему психічної адаптації відображено у працях Л. Виготського, Б. Асмолова, Г. Балла, І. Кона, А. Петровського, П. Просецького [3].

Проте без належної психологічної підтримки та ефективних механізмів адаптації, негативні впливи воєнного стану можуть призвести до зниження професійної ефективності та погіршення якості життя працівників поліції.

Отже, зазначене може свідчити про важливість забезпечення комплексного психологічного супроводження працівників Національної поліції, з урахуванням специфіки умов воєнного стану на його впливу на здійснення професійної діяльності. Регулярні психологічні консультації, тренінги а також створення сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі. Використання комплексного підходу допоможе знизити рівень впливу стресогенних чинників, забезпечить підтримку ментального здоров'я працівників, збереже мотивацію та професійну компетентність, що є критично важливим для забезпечення безпеки і стабільності в країні під час воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Budanova M. Martial law and possible transformations of the policeman's personality. *Ūridična psihologiâ*. 2023. Vol. 32, no. 1. P. 79–85. URL:<https://doi.org/10.33270/03233201.79>
2. Галян А. Г. Особистісні ресурси адаптації майбутніх медичних працівників до професійної діяльності: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01 / СНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2016. 234 с.
3. Галус О. М. Історіографічна основа досліджень процесу адаптації особистості у працях вітчизняних учених-психологів. Педагогічний дискурс. 2013. № 15. С. 140–146.